

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 150-1927)

Originalt emne

Laan

Laan/Kommunens Laan

Regnskabsvæsen

*Regnskabsvæsen/Regnskab over Kommunens Indtægter og Udgifter,
Kapitalstatus*

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 27. maj 1927](#)
- 2) [Byrådsmødet den 2. juni 1927](#)
- 3) [Byrådsmødet den 7. juli 1927](#)
- 4) [Byrådsmødet den 27. oktober 1927](#)
- 5) [Byrådsmødet den 10. november 1927](#)
- 6) [Byrådsmødet den 24. november 1927](#)
- 7) [Byrådsmødet den 8. december 1927](#)
- 8) [Byrådsmødet den 15. december 1927](#)
- 9) [Byrådsmødet den 17. december 1927](#)
- 10) [Byrådsmødet den 29. december 1927](#)
- 11) [Byrådsmødet den 5. januar 1928](#)
- 12) [Byrådsmødet den 12. januar 1928](#)
- 13) [Byrådsmødet den 19. januar 1928](#)
- 14) [Byrådsmødet den 23. februar 1928](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 27. maj 1927 - side 9

[Til første side](#)

(J. Nr. 150-1927)

Spørgsmaal om Optagelse af et fast Kommunelaan.

Borgmesteren forelagde Sagen. Nogle Mænd i København havde henvendt sig til Fabrikant Møller, som havde meddelt dem, at Kommunen muligvis skulde bruge 12 Mill. Kr., og paa Grundlag af dette forelaa der nu gennem Overretssagfører Søren Nielsen, København, et Tilbud om et amerikansk Laan paa 3 á 3 ½ Mill. Dollars til 5 ½ % Rente, Kurs 95 ¾ og 30 Aars Løbetid, deraf de første 5 Aar uden Afdrag. Forøvrigt havde det lige siden December Maaned været publiceret paa New Yorks Børs, at Aarhus Kommune var i Laanemarkedet. Nu havde Stockholm Kommune faaet et Laan til 4 ½ %, men Taleren vidste ikke til hvilken Kurs, og Københavns Kommune havde for Tiden udbudt 50 Mill. og fastsat Renten til 5 % med Afdragstid 30 Aar.

Taleren vilde henstille at svare, at man ikke finder Anledning til at acceptere det foreliggende Tilbud, og saa venter lidt for at se, paa hvilke Betingelser København faar sit Laan ordnet. Kommunen kunde holde det gaaende nogle Maaneder endnu; Taleren arbejdede for Tiden paa at faa en lidt større Kassekredit, 3 Mill. Kr., og hvis det lykkedes, kunde man nok køre igennem til Nytaar. Det var dog saa en Forudsætning, at man fik 1 Mill. Kr. ind for Nødhjælpsarbejderne og ligeledes fik Raadighed over Købesummen for Husene ved Marienlund, men det vilde jo snart blive afgjort.

M. C. Falk pegede paa en Bemærkning i den foreliggende Skrivelse, som gik ud paa, at Københavns Kommune, der skal laane betydeligt mere, af den Grund kunde faa et billigere Laan. Taleren havde derfor tænkt, om det var betimeligt at undersøge Muligheden for, at de to Kommuner laaner i Fællesskab, saa Aarhus derved faar samme Fordel som København.

Borgmesteren vilde gerne undersøge dette.

Vald. Pedersen kunde ogsaa tiltræde denne Tanke. Forhaabentlig fik man inden ret længe den ønskede Konference med Privatbanken, saa man kunde faa Klarhed over Forholdet til denne, og i Mellemtiden kunde man nok undersøge Muligheden for et Fælleslaan sammen med København. Nu var der talt saa ofte om Sagen, og Taleren syntes, det var paa Tide at faa fastslaaet, hvor stort Laanet skal være. Det kunde vist ikke være mindre end 4 Mill. Dollars, som efter Fradrag af Kurstab og Omkostninger vel vilde beløbe sig til 14 Mill. Kr.

Naar man fastslog en bestemt Sum, kunde man bedre faa Betingelserne frem og se nærmere derpaa. Det kunde næppe være mindre, saafremt man da ikke, vil nøjes med det, som det nuværende Byraad skal bruge.

Borgmesteren havde den Opfattelse, at hvis det nuværende Byraad fortsætter, som det har begyndt, havde man i 1929 ikke en Skilling tilbage af 14 Mill. Kr. Taleren havde for længe siden anmodet Grupperne om at faa klaret, hvor meget der skal laanes, men ikke faaet noget Svar derpaa, og det var derfor rart at høre, at et Medlem af Budgetudvalget nu fremsatte samme Ønske. Det maatte ogsaa opgives, hvad Laanet skal bruges til, da det skulde meddeles til Ministeriet.

H. P. Christensen ventede paa den ønskede Konference med Privatbanken, for det maatte først klares, hvorledes Gælden til Banken skal afvikles. Naar det var afgjort, kunde man tage Standpunkt til, hvor stort Laanet skal være.

K. Mousten mente, at jo længere man ventede med at tage Laanet, des billigere kunde Pengene faas, for de danske Obligationer steg sikkert, om end langsomt.

P. Petersen troede ikke, at Københavns Kommune kunde laane billigere end Aarhus. Man burde lade dem tage deres Laan først, og saa kunde Aarhus sikkert faa et Laan paa mindst lige saa gode Betingelser. Angaaende Laanets Størrelse, saa var det næppe fornuftigt at laane mere, end man skal bruge, for der var ikke Udsigt til, at Pengemarkedet vil blive strammere.

Holst-Knudsen syntes, det var for tidligt at tale om Laanets Størrelse, og ligeledes for tidligt at fastslaa, at det skal være et Dollarslaan. At tage et Dollarslaan paa et Tidspunkt, hvor den danske Krone stod i Pari, betød en Risiko uden Udsigt til nogen Kursgevinst, og det burde man ikke gøre, uden at det var paatrængende nødvendigt. Det var klogest at vente, lidt med at tage Beslutning baade om Laanets Størrelse og den Maade, hvorpaa det skal stiftes.

Borgmesteren antog ogsaa, at Aarhus kan laane lige saa billigt som København, men naar Tanken om at gaa sammen var fremsat, burde den undersøges. Taleren havde ogsaa talt med Bestyreren af Nationalbanken om Muligheden for et Laan der, men der var endnu ikke kommen Svar derpaa. Naturligvis vilde det indvirke paa Laanets Størrelse, om der skal betales 4 Mill. Kr. til Privatbanken, eller de kan blive staaende udover 1929.

Vald. Pedersen havde fremdraget Forholdet til Privatbanken, fordi dette Spørgsmaal

absolut maatte klares, før man tog Beslutning om Laanets Størrelse, og indtil dette Forhold var afgjort, kørte man i det uvisse. En Kassekredit paa 3 Mill. Kr. kunde ikke klare Sagen.

Borgmesteren oplyste, at Sagen 4 Gange havde været behandlet i Budgetudvalget, men Taleren havde ikke faaet den mindste Henvisning fra Udvalgets Medlemmer om, hvad man burde gøre.

Vald. Pedersen svarede hertil, at Borgmesteren godt kendte H. P. Christensens og Talerens Stilling til Sagen. Men Privatbanken havde hidtil holdt Udvalget hen med Snak; derfor havde man nu forlangt klar Besked.

Borgmesteren bemærkede, at den Besked kunde man godt have faaet før, hvis Medlemmerne havde forlangt det.

P. Petersen syntes ikke, at Københavns Kommune skulde have det at vigte sig med, at Aarhus kommer og anmoder den om Støtte. Taleren saa derfor helst, at der ikke blev rettet en saadan Henvendelse; Aarhus kunde sikkert laane lige saa godt og billigt alene.

M. C. Falk havde blot rettet en Henstilling derom; men hvis man derved kunde tjene et Par Procent paa Kursen, var der ingen Grund til at spille fornem og undlade Forsøget. Angaaende Hr. Holst-Knudsens Udtalelser, saa havde Taleren tværtimod Jden Opfattelse, at det var bedst at tage et Laan, naar den danske Krone stod i Pari. Skulde man følge Landsretssagførerens Tankegang, burde man have laant en Masse Penge, da Kronen stod meget lavt. Der maatte dog kunne opnaas de bedste Betingelser, naar Landets økonomiske Forhold var i Orden, og Kronen havde sin fulde Værdi i Stedet for, at man skulde sjakre med Kurserne.

Holst-Knudsen havde ikke fraraadet at gaa i Laanemarkedet, naar Kronen stod i Pari, men derimod at tage et Dollarslaan, for et saadant var der ingen Fortjeneste ved, men derimod Risiko. Taleren vilde ogsaa fraraade at rette en Henvendelse til Københavns Kommune, for hvis de to Kommuner skal laane sammen, kunde det sikkert kun gøres paa den Maade, at det blev et Laan med solidarisk Forpligtelse. Skulde det være to Laan, fik man ikke bedre Betingelser end ellers. Man maatte hellere afvente og se, paa hvilke Betingelser Københavns Kommune fik sit Laan. Angaaende Behandlingen af Sagen i Budgetudvalget, saa havde Taleren ikke haft Indtryk af, at der var nogen Divergens mellem Medlemmerne af Udvalget. Man havde været enige om, at Tidspunktet næppe var kommen endnu, og havde bedt Borgmesteren undersøge, om der kunde faas danske Penge, enten i

Forsikringsselskaberne eller hos Bankerne. Den første Vej havde vist sig ufarbar, og fra Bankerne var der endnu ikke kommen Besked. Taleren vilde fraraade at modtage det foreliggende Tilbud. Der var for Tiden en Opgangsperiode for Pengemarkedet, og der var næppe nogen Risiko ved at vente et halvt Aars Tid.

K. Moustén erindrede om, at Kommunen var bleven meget kulant behandlet af det engelske Selskab, der sidst ydede Laan, hvorfor man burde henvende sig til dette Selskab ogsaa, naar man skulde paa Laanemarkedet.

P. Baunsgaard fraraadede at forsøge paa at laane sammen med Københavns Kommune. Aarhus stod sikkert i det almindelige Omdømme mindst lige saa højt som København, og blandt Udlændinge var det ofte en almindelig Mening, at Forholdene her var sundere end i København. Taleren var derfor overbevist om, at Aarhus kunde faa et fuldt saa gunstigt Laan som København, naar man ventede, indtil deres Laan var . ordnet.

J. Perregaard bemærkede, at Laanet næppe kunde være mindre end 14 Mill. Kr. Belysningsvæsenet skulde bruge 7 Mill., Privatbanken skal have 4 Mill., og Sporvejene vilde koste 1 Mill., saa var der ikke meget tilbage.

Det vedtoges, at man ikke kan akceptere det foreslaaede Laanetilbud, hvorefter Budgetudvalget arbejder videre med Sagen i Henhold til de faldne Udtalelser.

Uddrag fra byrådsmødet den 2. juni 1927 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 150-1927)

Meddelelse fra Budgetudvalget vedrørende Kommunens Laan.

Borgmesteren pegede paa, at de mange kommunale Arbejder, som var vedtaget, nødvendiggjorde en Ordning af Forholdene igennem et Laan. Taleren vilde derfor anmode Udvalgene om at fremkomme med eventuelle Ønsker inden 15. Juni, da Budgetudvalget saa skulde behandle Sagen.

Toges til Efterretning.

Uddrag fra byrådsmødet den 7. juli 1927 - side 5

[Til første side](#)

(J. Nr. 150-1927)

Meddelelse fra Budgetudvalget angaaende Kommunens finansielle Forhold. (B. 1926-27, Side 275).

Fra Udvalget forelaa følgende Fortegnelse over kommunale Arbejder, som dels var i Gang og dels foreslaaet fra forskellige Udvalg:

Ejendommene ved Ringgaden og

Max Miillersgade. 1.000.000,00

Gasværket..... 1. 600.000,00

Elektricitetsværket..... 4. 500.000,00

En Badeanstalt..... . 800.000,00

Spørvejenes Overtagelse..... 1,000.000,00

Ordning af Forholdene foran Banegaarden og i Ryesgade 400.000,00

9. 300.000,00

En ny kirurgisk Afdeling..... 1. 500.000,00

Ringgadens Bro over Jernbanen ,1.000.000,00

11. 800.000,00

Randers Landevej . 1. 500.000,00

Naturhistorisk Museum 300.000,00

minus 60.000,00 240.000,00

Et Folkebibliotek. . 300.000,00

En Søbadeanstalt. 200.000,00

En Slagtehal..... 125.000.00

Forsk. Foranstaltningerved Vandværket 120.000,00

En Forbrændingsanstalt..... 938.000,00

----- 3. 423.000,00

15. 223.000.00

Aarhus Privatbank..... 4.000.000,00

19. 223.000.00

Fra Kommunebogholderen forelaa følgende skønsmæssige Oversigt over Kommunens finansielle Stilling indtil 1. Januar 1928:

"Efter Hr. Borgmesterens Anmodning har jeg efter bedste Skøn opført, hvorledes Kommunens finansielle Stilling vil være i Tiden indtil og med 1. Januar 1928. De fleste af mig opførte Tal kan naturligvis svinge ret betydeligt, da det jo paa nuværende Tidspunkt er umuligt nøjagtigt at vide, hvorledes Indtægterne vil gaa ind og Udgifterne ud i de kommende seks Maaneder.

Jeg har regnet med, at Budgettet for 1927-28 rigeligt vil bære sig, altsaa at Skattekontoen rigelig kan dække eventuelle Overskridelser, og jeg har - efter at have udskilt Renter og Afdrag samt Statsskatter af det samlede Skattebeløb - fordelt Resten af Skatterne jævnt over hele Aaret.

Af Udgifterne uden for Budgettet har jeg -bortset fra Belysningsvæsenet - kun regnet med Udgift til Fuldførelse af de paabegyndte Beboelseshuse, Løbe Nr. 80-81 og 82-84.

Maj 1927.

Beholdning den 16. Maj..... 1. 357.000,00

Indestaaende paa særlig Konto.. . 400.000.00

1. 757.000,00

Renter til Hambro den

24. Maj..... 97.000,00

Tilskud til Kommunens

alm. Drift..... 95.000,00

Den ved Udgangen af Maj forfaldne Del af Statsskat, 582. 800 Kr., udlignes m. Statskassens Tilskud til Aldersrente i Regnskabsaaret 1926

-27.....0,00

Tilskud til Gasværket.. 88,000,00

----- 280.000,00

Beholdning ultimo Maj..... 1. 477.000,00 Juni 1927.

Beholdning ultimo Maj..... 1. 477.000,00

Tilskud fra Amtsrepartitionsfonden

til Lærerlønninger..... 175,000,00

1. 652.000,00

Til Opførelse af Beboelseshuse, Løbe Nr.

80-81 30.000,00

Ligeledes Lb. -Nr. 82-8470.000,00

Renter af og Afdrag paa

Gæld..... 550.000,00

Tilskud til Kommunens

alm. Drift..... 190.000,00

Tilskud til Gasværket. 150.000,00

Tilskud til Elektricitetsværket 180.000,00

Den 30. indbetales Resten af Statsskat 1926-27..... 592. 800,00

Herfra Resttilgodehavende af Statens Tilskud til Aldersrente f. Regnskabsaaret 1926-27 210. 500,00

----- 372. 300,00

-----1. 542. 300,00

Overskud ultimo Juni..... 109. 700,00

Juli 1927.

Beholdning ultimo Juni..... 109. 700,00

Indgaaede Skatter den 1. Juli.... 600.000,00

Beholdning den 1. Juli..... 709. 700,00 Overført... 709. 700,00

Renter af og Afdrag paa

Gæld pr. 1. Juli... . 245. 500,00

Til Opførelse af Beboelseshuse, Løbe Nr.

80-81 30.000,00

Ligeledes, Lb. -Nr. 82-84 70.000,00

Tilskud til Gasværket. 150.000,00

Tilskud til Elektricitetsværket..... 200.000,00

Tilskud til Kommunens

alm. Drift..... 190.000,00

Renter til Privatbanken

af Banegaardslaanet. 40.000,00

----- 925. 500,00

Underskud ultimo Juli..... 215. 800,00

August 1927.

Underskud ultimo Juli..... 215. 800,00

Indgaaede Skatterden 1. August.. 550.000,00

Beholdning den 1. August..... 334. 200,00

Den 1. August tilbagebetales til Staten Rest af det den 29. Oktbr. f. A. optagne Laan paa
3.000.000

Kr. med..... 2.000.000,00

Rente 5 % p. a. 29/10

26-31/7 27..... 75.000,00

Til Opførelse af Beboelseshus, Løbe Nr.

82-84 70.000,00

Tilskud til Gasværket 70.000,00

Tilskud til Elektricitetsværket 200.000,00

Overføres 2. 415.000,00 334. 200,00 Overført 2. 415.000,00 334. 200,00

Tilskud til Kommunens alm. Drift . . . 190.000,00

Den 30. Aug. Indbetaling af første Del af Statens Andel i Ejendomsskyld.....
145.000,00

-----2. 750.000,00

Underskud ultimo August..... 2. 415. 800,00

September 1927.

Underskud ultimo August..... 2. 415. 800,00

Indtægt ved Salg af Dobbelthusene

ved "Marienlund" 710.000,00

1. 705.000,00

Tilskud fra Amtsrepartitionsfonden

til Lærerløninger..... 175.000,00

Underskud..... 1. 530. 800,00

Renter og Afdrag paa Gæld..... 43.000,00

Til Opførelse af Beboelseshuse,

Løbe Nr. 82-84 70.000,00

Tilskud til Gasværket..... 320.000,00

-- Elektricitetsværket. . . 200.000,00

-- Kommunens alm. Drift 190.000,00

Underskud ultimo September.... 2. 353. 800,00

Oktober 1927.

Underskud ultimo September. . . 2. 353. 800,00 Indgaaede Skatter den 1. Oktober 1.
300,000,00 Underskud... 1.053. 800,00

Renter til Privatbanken af Banegaardslaanet den 1. Oktbr..... 40.000,00

Renter af og Afdrag paa Gæld.. . 19. 500,00

Til Opførelse af Beboelseshuse,

Løbe Nr. 82-84..... 70.000,00

Overføres 1. 183. 300,00 Overført... 1. 183. 300,00

Tilskud til Elektricitetsværket... . 100.000,00

-- Kommunens alm. Drift 190.000,00

Underskud ultimo Oktober..... 1. 473. 300,00

November 1 9 2 7.

Underskud ultimo Oktober..... 1. 473. 300,00

Indgaaede Skatter den 1. Nov.... 800.000,00

Underskud... 673. 300,00

Renter til Hambro..... 95.000,00

Til Opførelse af Beboelseshuse,

Løbe Nr. 82-84 70.000,00

Tilskud til Elektricitetsværket. . . . 100.000,00

-- Kommunens alm. Drift 190.000,00

Den 30. November Indbetaling af Statsskat, første Halvdel af første Halvaar 1927-28..... 500.000,00

Underskud ultimo November..... 1. 628. 300,00

December 1927.

Underskud ultimo November 1. 628. 300,00 Tilskud fra Amtsrepartitionsfonden til Lærerlønninger..... 175.000,00

Underskud... 1. 453. 300,00

Renter af og Afdrag paa Gæld... 510.000,00

Til Opførelse af Beboelseshuse, Løbe Nr. 82-84..... 70.000,00

Tilskud til Elektricitetsværket _____ 100.000,00

-- Kommunens alm. Drift 190.000,00

Den 31. December Indbetaling af Statsskat, anden Halvdel af første Halvaar 1927-28..... 500.000,00

Underskud ultimo December 2. 823. 300,00 Januar 1928.

Underskud ultimo December 2. 823. 300,00 Indgaaede Skatter den 1. Januar 550.000,00

2. 273. 300,00

Den 2. Januar Renter af og Afdrag

paa Gæld..... 182.000,00

Den 2. Januar Renter til Privatbanken af Banegaardslaanet. . . 40.000,00

Underskud den 2. Januar 1928.. 2. 495,300,00

Til Fuldførelse af Elektricitetsværket skal der efter Overslaget endnu anvendes ca. 2.000,000 Kr. Sidste Del af Skat for Oktober Kvartal vil indgaa omkring 1. Februar med.... ca. 550.000,00 Første Del af Skat for Januar Kvartal 1928 vil indgaa omkring 1. April 1928 med.. ca. 1. 300.000,00 og Resten af Januar Kvartal omkring 1. Maj 1928 med ca. 800.000,00."

Borgmesteren henviste til Fortegnelsen over de Arbejder, som dels var vedtaget af Byraadet og dels Ønsker fra Udvalgenes Side. Det blev tilsammen en meget stor Sum, og Budgetudvalget regnede næppe med, at man kunde laane saa meget; men der var ikke i Udvalget drøftet noget om, hvilke Arbejder der eventuelt skulde udskydes. Derimod havde Udvalget søgt at ordne det saaledes, at de paabegyndte Arbejder kunde fuldendes uden at man straks optog et Laan. Der havde været forsøgt at faa et indenlandsk Laan, men alt var optaget, idet Bankerne havde faaet Ordre af Ministeriet til at anvende deres Overskud til Støtte for Sønderjylland. Der var saa Tale om et Laan i Forening med København, men det var for sent at faa en saadan Ordning. Taleren havde derefter forhandlet med Hypotekbanken om, hvorvidt Betalingen af de 2 Mill. Kr., der var forfalden 1. August, kunde udskydes til senere, og ligeledes havde man forespurgt Nationalbanken, om den kunde tænke sig at stille et Laan paa 10-11 Mill. Kr. til Raadighed for Kommunen, hvilket Banken

imidlertid ikke kunde. Saafremt de 2 Mill. Kr. til Hypotekbanken skulde betales 1. August, maatte der træffes Foranstaltninger dertil, og der var da forhandlet med Privatbanken, som imidlertid ikke mente at kunne strække sig ret meget længere, da Kommunen jo skyldte 4 Mill. Kr. paa Banegaardskontoen; men Banken gik dog med til at stille 3 á 4 Mill. Kr. til Raadighed, hvis Kommunen ved Forhandling med Nationalbanken kunde faa denne til at overlade Privatbanken et saadant Beløb. Taleren havde ogsaa talt med Indenrigsministeren, og han fandt det meget ubehageligt, hvis Aarhus skulde paa Laanemarkedet paa nuværende Tidspunkt, hvorfor han vilde stille sig meget villig m. H. t. Udsættelse af Betalingen af Gælden til Hypotekbanken, og der var lige nu kommen Meddelelse om, at det var udsat til 1. Januar. Taleren havde bedt Kommunebogholderen udarbejde en Oversigt over, hvorledes Pengeforholdene vilde stille sig indtil Januar. Af denne fremgik, at man kunde klare sig igennem til den Tid uden at optage Laan, og man kunde da i Mellemtiden se, hvordan man skal stille sig m. H. t. de ønskede Arbejder. Skulde man klare sig igennem, kunde der naturligvis ikke paabegyndes ret meget nyt, men noget var selvfølgelig nødvendigt, f. Eks. Ekspropriation til Ringgaden fra Skowangsvej til Aldersrovej, hvorved der vilde blive en Del disponible Byggegrunde. Paa Marselisborg Mark var der ikke mange Grunde tilbage ved anlagt Vej, og man maatte inden ret længe begynde at anlægge nye, formodentlig Vestergaardsgade og et Stykke af Ringgaden, men disse Anlæg kunde man nok magte. Resten af Ønskerne burde man ikke i Dag komme ind paa, men overveje dem til efter Ferien. Det var glædeligt, at man kunde slippe for at laane lige i Øjeblikket, Københavns Laan var ikke særlig fint, 5 % Rente, og naar alle Omkostninger medregnedes, blev Kursen vist kun 91, saa det var ikke nogen særlig god Forretning.

M. C. Falk takkede for Borgmesterens Oplysninger, men vilde samtidig henstille til Budgetudvalget at tage fat paa Sagen umiddelbart efter Sommerferien, saa Sagen igen kunde komme for Byraadet.

J. Perregaard var glad ved, at man kunde holde det gaaende en Tid endnu. Men Taleren vilde meget henstille, at man belaaner Kommunens Huse og derved indvinder ca. 2 Mill. Kr. De var nu sat til en Leje, som de nogenlunde kunde administreres for, men deri var beregnet 10 % i Kurstab. Hvis man ikke tog dette Tab, vilde der sikkert blive klaget over, at Lejen var for høj, og samtidig kom Boligforeningerne i en vanskelig Situation, idet de ikke kunde klare sig med en lignende Leje som Kommunen. Taleren vilde derfor meget anbefale at belaaene Ejendommene, ellers vilde Udvalget faa mange Kvaler med Administrationen.

Borgmesteren mente, det var tidsnok at tale derom, naar Husene var færdige, og Rækkehusene havde man ikke endnu efter 2 Aars Forløb faaet Regnskab for. Men Erfaringen havde vist, at Byraadet ikke forstaar at styre kommunale Huse; der manglede indenfor Socialdemokratiet Vilje dertil, det viste sig ogsaa med flere af Partiets kooperative Foretagender. Men selvfølgelig kunde der i Byraadet stilles Forslag derom.

J. Perregaard svarede, at det var muligt, man ikke kunde administrere Husene, men naar Taleren saa gjorde opmærksom paa Vanskelighederne, burde man tage Hensyn dertil.

21. Borgmesteren gjorde opmærksom paa, at der forelaa forskellige Overskridelser paa Budgettet. Politiets Beklædningskonto var overskredet allerede i Maj Maaned, og Brolægningsvæsenet havde en Overskridelse til Reparation af Damptrømler. Det var Talerens Pligt at paatale saadanne Overskridelser, for som Forholdene nu laa, maatte Budgetterne holdes.

M. C. Falk mente, at hvis der sker Brud paa Maskiner o. l., som jo ikke kunde forudses, maatte der nødvendigvis blive Overskridelser. Hvis saadanne skulde fremdrages, maatte man lige saa vel fremdrage eventuelle Bespærelser.

Borgmesteren svarede, at Bespærelserne først kom frem ca. 4 Maaneder senere.

M. C. Falk fandt, at selv om der blev saadanne Overskridelser, kunde der ogsaa fremkomme Bespærelser, saa det samlede Budget ikke gav Underskud, og saa var der vel ikke saa meget at sige dertil.

J. Perregaard bemærkede angaaende Politiets Konto, at Udvalget ikke var Skrædere og derfor ikke kunde se, om den ansatte Pris kunde holde, men Budgettet i sin Helhed skulde nok holde og sandsynligvis vise et Overskud.

22. Det vedtoges, at Byraadet holder Sommerferie til den 18. August.

Uddrag fra byrådsmødet den 27. oktober 1927 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 150-1927)

Indstilling fra Budgetudvalget om, at man søger Indenrigsministeriets Samtykke til Optagelse af et fast Kommunelaan paa ca. 9 ½ Mill. Kr.

Følgende Indstilling forelaa:

"I Tilslutning til de i Byraadet tidligere førte Forhandlinger angaaende Spørgsmaalet om eventuel Optagelse af et fast Kommunelaan tillader Udvalget sig at indstille, at man nu søger Indenrigsministeriets Samtykke indhentet til Optagelse af et saadant Laan til Udredelse af Udgifterne ved følgende Foranstaltninger:

Gasværkets Udvidelse..... 1600000 Kr.

Elektricitetsværkets Udvidelse... . 4500000 "

Sporvejens Overtagelse..... 1000000 "

Ordning af Gadeforholdene ved

Hovedbanegaarden..... 400000"

Regulering af Randers Landevej.. 1000000 " Opførelse af en Forbrændingsanstalt
..... 800000"

Ialt... 9300000 Kr.

Laanet tænkes optaget enten som et Dollars-Laan paa 2 ½ Mill. eller et Sterling-Laan paa 550000 £.

Forsaavidt Byraadet tiltræder foranstaaende, foreslaar man, at der tilskrives Indenrigsministeriet overensstemmende med vedlagte Udkast."

Følgende Udkast til Henvendelse til Ministeriet forelaa:

"Til Gennemførelse af forskellige dels allerede paabegyndte dels i en nær Fremtid forestaaende kommunale Arbejder vil det blive nødvendigt for Kommunen at optage et nyt fast Laan.

Byraadet har derfor ved 1. Behandling paa et Møde idag enstemmigt vedtaget at søge Indenrigsministeriets Samtykke indhentet til Optagelse at et saadant Laan, der tænkes anvendt til følgende Foretagender:

Gasværkets Udvidelse..... 1600000 Kr.

Elektricitetsværkets Udvidelse.... 4500000 "

Sporvejens Overtagelse..... 1000000 "

Ordningen af Gadeforholdene ved

Hovedbanegaarden 400000"

Regulering af Randers Landevej. . 1000000 " Opførelse af en
Forbrændingsanstalt..... 800000"

Ialt... 9300000 Kr.

Gasværkets Udvidelse ventes afsluttet ved Aarets Udgang; der er til dette Arbejde hidtil medgaaet ca. 1,3 Mill. Kr.

Arbejdet med Elektricitetsværkets Udvidelse, hvortil der hidtil er anvendt ca. 1,4 Mill. Kr., ventes tilendebragt til December 1928. De til disse Arbejder foreløbig medgaaede Udgifter er midlertidigt afholdt af det af Statskassen Kommunen tilstaaede midlertidige Laan paa 2 Mill. Kr., der forfalder til Indfrielse den 31. December d. A.

I Henhold til den mellem Kommunen og A/S Aarhus elektriske Sporvej i 1908 indgaaede Overenskomst har Byraadet besluttet at overtage Sporvejene fra 1. Januar 1928 i Henhold til Vurdering. Udgiften hertil kan ikke nærmere angives, men antages at ville beløbe sig til 1 Mill. Kr.

Til Ordning af Gadeforholdene omkring Hovedbanegaarden, hvis Opførelse ventes tilendebragt i Løbet af 1928, vil medgaa ca. 400000 Kr. for Kommunens Vedkommende.

Den paa Kommunens Grund liggende Strækning af Randers Landevej, ca. 4 km, er den sidste af de til Byen førende Hovedlandeveje, der ikke er forsynet med tidssvarende Befæstelse: det er derfor i høj Grad ønskeligt, at Vejen reguleres og forsynes med Brolægning, idet den samtidig udvides til den for Hovedlandevejene normede Bredde af 26 m. Udgiften hertil vil efter de foreliggende Planer andrage ca. 1 Mill. Kr.

Aflæsningen af Byens Dagrenovation foregaar paa en Losseplads Vest for Byen, der i de senere Aar er vokset saa stærkt paa denne Kant, at Lossepladsen er blevet en Plage for de omboende, ikke mindst for Statsbanerne, der derfor har stillet Krav om dens Nedlæggelse. Byraadet har allerede for Aar tilbage beskæftiget sig med Planer til en Forbrændingsanstalt for Dagrenovation og mener, at Tidspunktet for Opførelsen af en saadan maa være inde nu, da den for Tiden benyttede Losseplads snart er fyldt, og det ikke har været muligt at anviser en anden hertil anvendelig Plads i Byens Nærhed.

Laanet tænker man sig optaget enten som et Dollars-Laan til Beløb 21 ½ Mill. Dollars eller som et Sterling-Laan til 550000 £ subsidiært et Laan i dansk Mønt til et tilsvarende Beløb.

Skulde det vise sig nødvendigt at rejse et midlertidigt Banklaan, indtil et fast Laan kan opnaas paa gunstige Villkaar, udbeder man sig Ministeriets Samtykke til Optagelsen af et saadant Laan af fornøden Størrelse.

Endelig tillader man sig at anholde om, at der, naar Ministeriets Samtykke er meddelt, snarest belejligh maa blive forelagt Rigsdagen Forslag til Lov om sædvanlig Stempelbegunstigelse for det her omhandlede Kommunelaan.

Sagen vil komme til 2. Behandling i et Byraadmøde den 10. November, hvorefter der straks vil tilgaa Ministeriet Meddelelse om Resultatet af Afstemningen."

Borgmesteren forelagde Indstillingen. Foruden det nævnte fandtes en hel Del flere Ting, som var ønskelige, men Budgetudvalget havde ment, at man maatte indskrænke sig til det her foreslaaede. En Del af Arbejderne var jo i Gang, men for de øvriges Vedkommende var det ikke hermed afgjort, at de skal bringes til Udførelse, idet det først maatte vedtages af Byraadet. Saafremt Byraadet kunde tiltræde Forslaget og tillige godkende vedlagte Skrivelse til Ministeriet, vilde denne blive afsendt allerede nu, for hvis der var Ting, som Ministeriet ønskede ændret, var det rarest at have Besked derom inden Sagens 2. Behandling om 14 Dage.

Indstillingen vedtoges, og den foreliggende Skrivelse til Ministeriet godkendtes.

Uddrag fra byrådsmødet den 10. november 1927 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 150-1927)

Sagen angaaende Optagelse af et fast Kommunelaan. - 2. Behandling. (Side 175).

Borgmesteren henviste til Vedtagelsen for 14 Dage siden. Taleren havde Dagen efter været i Ministeriet, hvor Laanet var paa Tale, og saavidt de kunne skønne, vilde der ikke blive noget i Vejen for at faa Tilladelse til Laanet. Det blev aftalt, at saafremt Ministeriet havde Indvendinger eller Ønsker at fremføre, skulde det blive meddelt inden 2. Behandling; men der var intet meddelt. Dog ønskede Ministeriet en Vedtagelse af, hvilken Afdragstid Byraadet tænkte sig, og Taleren vilde derfor henstille, at der sættes en Afdragstid paa 30 Aar, dog at de første 5 Aar bliver aldragsfri, og at Forslaget iøvrigt vedtages som for 14 Dage siden.

Instillingen vedtoges enstemmig med den nævnte Tilføjelse om Afdragstiden.

Borgmesteren bemærkede, at det nu efter den endelige Vedtagelse ikke var nødvendigt at holde det hemmeligt; men Taleren vilde dog henstille, at der kun nævnes en samlet Sum, og ikke nogen bestemt Sum til de enkelte Arbejder; det var nærmest af Hensyn til Sporvejene, hvor der skulde foretages Taksation.

Uddrag fra byrådsmødet den 24. november 1927 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 150-1927)

Skrivelse fra Indenrigsministeriet angaaende det paatænkte ny Kommunelaan.

Følgende Skrivelse forelaa:

"Efter Modtagelsen af Byraadets Skrivelse af 11. d. M. (J. Nr. 150-1927), hvoraf fremgaar, at Aarhus Byraad i sit Møde den 10. d. M. ved 2. Behandling har vedtaget at optage det i Skrivelse herfra af 10. d. M. omhandlede Laan paa 9300000 Kr. og at søge fastsat en Afdragstid for Laanet paa 30 Aar med Afdragsfrihed i de første 5 Aar, skulde man, idet bemærkes, at Ministeriet endnu ikke har taget endelig Stilling til Laanets Optagelse, dog allerede nu udtale, at Ministeriet ikke vil kunne samtykke i den af Byraadet paatænkte Afdragsfrihed, men at Laanet i al Fald maatte optages paa saadanne Vilkaar, at Tilbagebetalingen straks begynder, saaledes at den sker med mindst 1/80 aarlig i Løbet af højst 30 Aar.

Forinden videre foretages, maatte man imidlertid ønske en Udtalelse fra det samlede Byraad angaaende det i Ministeriets forannævnte Skrivelse af 10. d. M. omhandlede Spørgsmaal om, hvilke Lønninger der paatænkes fastsatte for de Arbejder, der agtes gennemført ved Laanet - saavel i Almindelighed som for de Arbejdsløse, der skal beskæftiges ved Arbejderne.

Ministeriet skulde derhos i Anledning af Spørgsmaalet om Kommunens Overtagelse af Sporvejene anmode om en Udtalelse fra Byraadet om, hvilke Lønninger der paatænkes fastsat for Funktionærene ved Sporvejene sammenlignet med Statens Lønninger i nærmest tilsvarende Stillinger, jfr. de i sin Tid med Købstadforeningen førte Forhandlinger angaaende dette Punkt, og hvilken Pensionsbyrde der derved paadrages Kommunen,

navnlig i § 11, 2. Stk., sammenholdt med Bestemmelserne i den med Sporvejselskabet indgaaede Overenskomst af Juni 1903."

Borgmesteren henviste til den foreliggende Skrivelse, hvoraf fremgik, at Ministeriet ikke vil gaa med til et afdragsfrit Tidsrum af 5 Aar. Angaaende Lønningerne havde Taleren tidligere svaret, at der ikke endnu var taget Stilling hertil. Det havde været ønskeligt, om Ministeriet havde givet et Fingerpeg, saa man vidste lidt om, hvad de tænkte sig, men det var altsaa ikke sket, og Byraadet maatte derfor snarest tage Bestemmelse derom. Hvad Lønningerne til Sporvejspersonalet angik, saa vilde dette Spørgmaal komme frem under et senere Punkt paa Dagsordenen. Taleren henstillede at slutte sig til Ministeriets Krav m. H. t. Afdragstiden for Laanet, og at der snarest mulig tages Stilling til, hvilken Løn der skal betales for de Arbejder, der sættes i Gang for det forventede Laan. Iøvrigt vilde Skrivelsen være at tage til Efterretning.

Tiltraadtes. Skrivelsen toges til Efterretning.

Uddrag fra byrådsmødet den 8. december 1927 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 150-1927)

Skrivelse fra Indenrigsministeriet angaaende Laanesagen.

Følgende Skrivelse forelaa:

"Efter Modtagelsen af Byraadets Skrivelse af 26. Novbr. angaaende Aarhus Købstadskommunes Optagelse at et Laan paa 9300000 Kr. skulde man tjenstlig melde, at Indenrigsministeriet er sindet at give Laanetilladelsen paa Vilkaar, at Laanet afdrages i Løbet af højst 30 Aar med mindst 1/30 aarlig, naar Ministeriet modtager Meddelelse fra Byraadet om, at der ved de i Skrivelsen nævnte Gade- og Vejarbejder ikke vil blive udbetalt de paagældende Arbejdere mere end 98 Øre pr. Time, hvorved bemærkes, at Arbejdstiden er 7 Timer daglig, samt at de ugentlige Arbejdsdages Antal er saaledes:

For engift Arbejdermed 4 Børn..... 6 Dage

---1-3 Børn... 5

---uden Børn.. 4

-ugift Arbejder..... 2

Efter de Oplysninger, der er fremkommet

under Forhandlingerne med Byraadet, finder Ministeriet Anledning til at fremhæve, at Forudsætningen for Ministeriets under 29. Maj 1920 meddelte midlertidige Stadfæstelse af det hidtil gældende Lønregulativ ikke længer kan anses at være til Stede, hvorfor man henleder Byraadets Opmærksomhed paa det ønskelige i, at der snarest ske kan fra Byraadet fremkommer Forslag til en ny Lønnings vedtægt, hvis Lønninger, jfr. de i sin Tid med Købstadforeningen førte Forhandlinger, ikke ligger højere end Statens."

H. P. Christensen foreslog paa Gruppens Vegne at udsætte Sagen til næste Uge.

Sagen udsattes.

Uddrag fra byrådsmødet den 15. december 1927 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 150-1927)

Skrivelse fra Indenrigsministeriet angaaende Optagelse af Kommunelaan. (Side 209).

Følgende Skrivelse forelaa:

"I Besvarelse af fremsendt Forespørgsel skulde man tjenstlig melde, at Ministeriet med Hensyn til det senest i Skrivelse herfra af 1. d. M. omhandlede Laan maa fastholde som Betingelse, at Arbejdslønnen ved de Gade- og Vejarbejder, til hvis Udførelse Laanet optages, ikke kommer til at ligge over 98 Øre pr. Time, samt at de øvrige i Skrivelsen ommeldte Betingelser vedrørende disse Arbejder overholdes.

Ministeriet skulde hertil knytte den Bemærkning, at man som Vilkaar for Laanetilladelsen ligeledes maa fastholde det i samme Skrivelse udtalte vedrørende Lønningsvedtægten."

Borgmesteren meddelte, at H. P. Christensen havde haft en Forhandling med dem i Ministeriet om Spørgsmaalet, og det havde foranlediget ovenstaaende Skrivelse.

H. P. Christensen meddelte, at Borgmesteren og Holst-Knudsen var indforstaaet med den nævnte Forhandling. Taleren havde gjort gældende, af den socialdemokratiske Gruppe i Byraadet ikke kunde tiltræde Ministeriets Krav angaaende Arbejdslønnen ved de nævnte

Gadearbejder; men Ministeriet stillede sig altsaa stadig lige afvisende. Taleren vilde derfor paa Gruppens Vegne foreslaa, at de to Poster til Gadeanlægene udgaar af Laanet og oversendes til Budgetudvalget til videre Behandling.

J. Chr. Møller forstod ikke rigtig, hvad det kunde nytte, for Budgetudvalget kunde jo ikke gøre noget derved, naar Ministeriet havde afgjort Sagen. Taleren kunde heller ikke rigtig forstaa, at de Arbejdsløse ikke kunde være tjent med at faa Arbejde til den Betaling, som ydes i det private Erhverv.

Borgmesteren vilde give nogle Oplysninger om den finansielle Stilling. Forrige Mandag havde Kommunen 42000 Kr. til gode hos Privatbanken, men sidste Mandag derimod en Gæld paa ca. 246000 Kr. Taleren havde tidligere faaet Tilsagn om en Kassekredit i Nationalbanken paa indtil 4 Mill. Kr., og det havde ogsaa været berørt i Ministeriet, hvor Indenrigsministeren havde lovet at stille sig velvillig dertil; men det hele havde været mundtlige Forhandlinger, og der var ingen Garanti for, at det fremdeles stod ved Magt. Ligeledes havde Ministeren og Direktøren for Hypotekbanken stillet sig velvilligt til en Forlængelse af Kommunens Laan paa 2 Mill. Kr., men der forelaa heller ikke noget bindende derom. Taleren vilde paa Forhaand give disse Oplysninger for ikke at faa Ubehageligheder, hvis der skulde komme til at foreligge en Situation, der slaar disse Løfter i Stykker. Taleren syntes, at det var værd at prøve den af H. P. Christensen foreslaaede Udvej, men man vidste selvfølgelig ikke, hvad Ministeriet vilde sige dertil, og Taleren vilde helst være fri for at være blandt dem, der skal forhandle med Ministeriet derom. Men hvis Byraadet paalagde Taleren det, blev det selvfølgelig gjort.

J. Chr. Møller vilde anbefale at stemme imod H. P. Christensens Forslag.

H. P. Christensen gik ud fra, at selv om de 1400000 Kr. udgaar af Laanet, arbejder Budgetudvalget videre paa at faa optaget et Laan paa 8 Mill. Kr. til de øvrige Foranstaltninger.

H. P. Christensens Forslag vedtoges med 11 Stemmer mod 8.

Uddrag fra byrådsmødet den 17. december 1927 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 150-1927)

Forslag til Skrivelse til Indenrigsministeriet angaaende laanesagen.

Følgende Udkast til Skrivelse forelaa:

"Efter at Byraadet i sit Møde den 8. d. M. har drøftet Spørgsmaalet om Optagelse af et fast Kommunelaan, saaledes som dette Spørgsmaal forelaa efter Modtagelsen af Indenrigsministeriets Skrivelse af 1. d. M., og atter overvejet Sagen i sit Møde den 15. d. M., hvor Ministeriets Skrivelse af 13. d. M. forelaa, er man kommet til det Resultat, at det vil medføre uovervindelige Vanskeligheder at søge de i Sagen omhandlede Vejarbejder gennemført med de reducerede Arbejdslønninger, som Ministeriet foreskriver.

Byraadet har derfor med 11 Stemmer mod 8 vedtaget at anmode om, at de her omhandlede Arbejder (Reguleringen af Randers Landevej og Ordningen af Gadeforholdene ved Hovedbanegaarden) maa udgaa af Fortegnelsen over de Arbejder, hvortil Udgiften tænkes atholdt af det paatænkte Laans Provenue, saaledes at dette herefter nedsættes til 7,9 Mill. Kr., afrundet til 8 Mill. Kr.

Forinden der træffes endelig Afgørelse i Sagen, vilde Raadet sætte Pris paa, om der maatte gives dettes Budgetudvalg Lejlighed til en mundtlig Konference med Ministeriet." Desuden forelaa følgende skønsmæssige Oversigt over Kommunens finansielle Forhold indtil 7t 1929 (Side 104) :

December.

Underskud den 15/12 1927 150.000,00

Udgift til Lønninger..... 190.000,00

Elektricitetsværket..... 150.000,00

Arbejdsløse..... 25.000,00

Nødarbejder og andre Vejarbejder. . 25.000,00

Statsskat..... 415.000,00

Renter og Afdrag pr. 2/i 1928. _____ 270.000,00

1. 225.000.00

Herfra Skatter..... 500.000,00

2. Prioritet i Marien -

lundshusene..... 120.000,00620.000,00

Underskud... 605.000,00

Januar 192 8.

Spørvejen 1.000.000,00

Kongeriget Danmarks Hypotekbank 2.000.000,00

Elektricitetsværket..... 175.000,00

Driftsudgifter..... 190.000,00

Arbejdsløse..... 40.000.00

Nødarbejder og andre Vejarbejder. . 75.000.00

Tilskud til Boligbyggeri..... 25.000,00

4. 110.000.00

Herfra Skatter..... 500.000,00

Statsboligfondslaan i

Marienlundshusene. . 270.000,00770.000,00

Underskud... 3. 340.000,00 Elektricitetsværket..... 175.000,00

Driftsudgifter..... 190.000,00

Arbejdsløse..... 40.000,00

Nødarbejder og andre Vejarbejder.. 75.000,00

Tilskud til Boligbyggeri..... 25.000,00

Ejendomsskyld..... 145.000,00

Underskud.. . 3. 990.000,00

Marts 1 928.

Elektricitetsværket..... 175.000,00

Driftsudgifter 190.000,00

Arbejdsløse..... 40.000,00

Nødarbejder og andre Vejarbejder.. 75.000,00

Tilskud til Boligbyggeri..... 25.000,00

Renter og Afdrag..... 56.000,00

Rente af Kassekredit..... 60.000,00

4. 611.000.00

Herfra Skatter..... 1. 200.000,00

Statens Tilskud til

Lærerløn..... 150.000,00 1. 350.000,00

Underskud... 3. 261.000,00

April 1 9 2 8.

Elektricitetsværket..... 85.000,00

Renter..... 40.000,00

Driftsudgifter..... 190.000,00

Arbejdsløse..... 40.000,00

Nødarbejder og andre Vejarbejder. . 50.000,00

Tilskud til Boligbyggeri..... 25.000,00

3. 691.000.00

Herfra Skatter..... 800.000,00

Overføres: Underskud 2. 891.000,00 Maj 1 928.

Elektricitetsværket..... 85.000,00

Renter og Afdrag..... 230.000,00

Driftsudgifter..... 190.000,00

Arbejdsløse..... 40.000.00

Nødarbejder og andre Vejarbejder. . 50.000,00

Tilskud til Boligbyggeri..... 25.000,00

Underskud... 3. 511.000,00

Juni 1928.

Elektricitetsværket..... 85.000,00

Renter og Afdrag..... 550.000,00

" af Kassekredit..... 50.000,00

Driftsudgifter..... 190.000,00

Statsskat efter Fradrag af Statens Tilskud til Aldersrente..... 200.000,00

Arbejdsløse..... 40.000,00

Tilskud til Boligbyggeri..... 25.000,00

4. 651.000,00

Herfra Statens Tilskud til Lærerløn 150.000.00 Underskud pr. Vt 1928... 4. 501.000,00

Borgmesteren meddelte, at Byraadet var sammenkaldt til dette ekstraordinære Møde i Anledning af den Beslutning, der blev taget paa sidste Møde, og som der skulde gives Ministeriet Meddelelse om. Da Forholdene for Tiden var noget vanskelige indenfor Byraadet, havde Taleren ikke villet afsende Skrivelsen, uden at den først var forelagt i Byraadet, saa alle Medlemmer var klar over Sagens Gang og kunde faa Lejlighed til at stille Forslag om eventuelle Ændringer dertil. Desuden havde Taleren ladet udarbejde en Oversigt over Kommunens finansielle Forhold i de kommende Maaneder, som sluttede sig til den tidligere udarbejdede Oversigt, der gik til 1. Januar 1928. Selvfølgelig var det en Sandsynlighedsberegning, som ingen kunde garantere for, idet Udvalgene jo kunde overskride deres Budgetter eller rykke Arbejderne frem, saa Udgifterne faldt tidligere end beregnet; men Oversigten var sikkert saa god, som den overhovedet kunde laves paa nuværende Tidspunkt. Taleren oplæste den paatænkte Skrivelse til Ministeriet og spurgte, om Medlemmerne ønskede Ændringer deri.

Holst-Knudsen vilde paa Mndretallets Vegne anmode om at faa følgende Udtalelse føjet til Skrivelsen:

"Mindretallet kan ikke tiltræde Flertallets Standpunkt, men maa anbefale, at Byraadet indgaar paa de af Ministeriet stillede Betingelser, hvis Opfyldelse Mindretallet ikke kan anse for uigennemførlige."

Borgmesteren syntes, det fremgik af Skrивelsen, naar der staar, at Beslutningen var vedtaget med 11 Stemmer mod 8.

Holst-Knudsen mente, det kunde misforstaas, hvis man enstemmig vedtog den foreliggende Skrivelse.

P. Petersen kunde ikke indse, der var andre Vanskeligheder end dem, som Flertallet selv havde lavet, derfor ønskede Mindretallet heller ikke at underskrive dette Udtryk.

Borgmesteren mente, man med lige saa stor Ret kunde sige, at Vanskelighederne stammede fra Mindretallet. Hvor der var Strid mellem to Personer eller to Grupper, blev der vist aldrig Enighed om, hvem der havde Skylden.

M. C. Falk vilde spørge, om Konsul Petersen kunde tænke sig, at Arbejdet blev udbudt ved Licitation til fuld Arbejdstid og almindelig Arbejds løn.

P. Petersen: Nej!

Holst-Knudsen kunde for sit Vedkommende tænke sig at gaa med til, at Arbejdet udbydes i privat Entreprise, saafrem Entreprenøren vil indgaa paa at overholde Ministeriets Krav om Dage- og Timetal. Det maatte saa blive hans egen Sag, hvad han vil give i Arbejds løn.

M. C. Falk syntes, at Landsretssagføreren nu undervurderede Flertallet.

J. Perregaard kunde muligvis tiltræde dette, hvis man selv maatte bestemme, hvilke Entreprenører der skal give Tilbud.

Borgmesteren vilde spørge Mindretallet, om deres Standpunkt skal forstaas saaledes, at de omtalte Vejarbejder absolut skal udføres ved Laanemidler.

Holst-Knudsen kunde for sit eget Vedkommende svare, at i Almindelighed bør man ikke laane Penge til Gadearbejder; men naar Flertallet havde vedtaget et Arbejde til 1 ½ Mill. Kr., udført paa een Gang, kunde det naturligvis ikke sættes paa Budgettet for 1 eller 2 Aar, Hvis Arbejdet ved Randers Landevej blev delt i forskellige Afdelinger og fordelt over flere Aar, kunde Taleren godt gaa med til at tage det paa Budgettet, og det vilde den borgerlige Gruppe sikkert gaa med til.

Borgmesteren fandt ikke dette Svar fyldestgørende. Flertallet foreslog nu at anmode Ministeriet om, at dette Arbejde maa udgaa at Laanesagen, og ønskede altsaa ikke for Tiden at laane Penge dertil, og saa kunde det jo ikke udføres. Taleren ønskede derfor en bestemt Udtalelse om, hvorvidt Mindretallet fastholder, at Arbejdet skal udføres ved

Laanemidler.

Holst-Knudsen maatte henholde sig til sit tidligere Svar. Flertallet havde jo vedtaget, at Arbejdet skal udføres, og denne Vedtagelse stod endnu ved Magt.

Borgmesteren gjorde opmærksom paa, at Mindretallet ogsaa havde stemt for, at Laanet skal anvendes dertil, og naar det nu var trukket ud af Laanebegæringen, var det rart for en anden Gangs Skyld at vide, om Mindretallet vedblivende ønsker Arbejdet udført ved Laanemidler.

Holst-Knudsen svarede, at naar Flertallet havde vedtaget, at Arbejdet skal udføres, var Mindretallet indforstaaet med, at det er nødvendigt at laane Pengene dertil; men i saa Fald maatte man følge Ministeriets Betingelser.

Borgmesteren fastslog, at det var et ubestemt og uldent Svar.

Holst-Knudsen havde ingen Pligt til at lade sig fange.

Skrivelsen tiltraadtes, idet den af Mindretallet foreslaaede Udtalelse medsendes.

Uddrag fra byrådsmødet den 29. december 1927 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 150-1927)

Beretning om Budgetudvalgets Forhandlinger med Indenrigsministeren angaaende Laanesagen.

Fra Ministeriet forelaa følgende Skrivelse:

"I Forbindelse med de i Dag stedfundne Forhandlinger med Byraadets Budgetudvalg skulde man tjenstlig melde, at Ministeriet ikke mindst under Hensyn til Arbejdsløshedens Omfang og de i Byraadets Laaneplan indeholdte Muligheder for Beskæftigelsen af de Arbejdsløse maa fastholde det i Skrivelse af 13. d. M. udtalte angaaende Vilkaarene for Indenrigsministeriets Samtykke til Kommunens Optagelse af det 9300000 Kr. store Laan."

Borgmesteren erindrede om, at Byraadet paa sidste Møde vedtog, at Randers Landevej og Ryesgade skulde udgaa al Laanebegæringen, og i den Anledning havde Budgetudvalget haft en Forhandling med Ministeren. Taleren indledede Forhandlingen med

en Henstilling til Ministeren om at lade de to Arbejder udgaa, da der var forskellige Hindringer for Arbejdets Udførelse paa den af Ministeriet krævede Maade; det gjaldt væsentlig Lønspørgsmaalet, som Vald. Pedersen vilde gøre nærmere Rede for. Taleren gav derefter en kort Oversigt over, hvorledes Kommunens Administration havde været gennem Aarene. Der blev i sin Tid stiftet et Laan til Brolægning af Gaderne ved Hovedbanegaarden, og det udløb først i 1931, skønt disse Gader var brolagt 3 Gange siden. Ligeledes var der optaget Laan til Gasværk og Elektricitetsværk, og disse udløb først 1931, skønt Værkerne nu var opslidt. Det fremgik heraf, at de tidligere Byraad bærer en stor Del af Ansaret for Kommunens nuværende Udgifter. Naar de nye Værker er færdige, vilde disse Laan efterhaanden blive afviklede, saa Fortidens Byrder var forbi. I 1902, da Socialdemokratiet heller ikke var Flertal i Byraadet, laante Kommunen 600000 Kr. til Kassebeholdningen og i 1913 -17 laantes yderligere 3 ½ Mill. Kr. og 700000 Kr., og disse Penge blev forbrugt til den daglige Administration. I 1919 fik Socialdemokraterne Flertallet og overtog da en Bankkredit paa 10 Mill. Kr. og Skatterestancer paa over 6 Mill. Kr. Disse 6 Mill. Kr. var tilnærmelsesvis gaaet ind, de 10 Mill. Kr. var bragt ud af Verden, medens de 3 ½ Mill. og de 700000 Kr. var overført til Laanekontoen og brugt til at bygge Huse for. Taleren vilde gøre Ministeren opmærksom paa dette Forhold, naar der skulde tages Bestemmelse om Kommunens Laan. Kommunens Gæld var nu ca. 30 Mill. Kr., medens Aktiverne var opført til 60 Mill. Kr. - Saavidt man kunde skønne, var der nu i Byraadet Enighed om, at de omtalte Vejarbejder skal deles i flere Afsnit, og Udgiften dertil tages paa de aarlige Budgetter, saafremt Ministeren kunde gaa med til at lade dem udgaa af Laanet, og Taleren havde ogsaa Følelsen af, at den anden Gruppe i Byraadet vilde strække sig lidt længere end til 98 Øre, f. Eks. til 105 Øre i Timen. Dette blev imidlertid benægtet af Hr. Holst-Knudsen, som erklærede, at de maatte fastholde deres Krav her. Taleren var for saa vidt glad ved denne Udtalelse, fordi hele dette Spørgsmaal vilde komme frem som Agitation i det kommende Aar, og saa havde man klare Linier at følge. Derefter fik Vald. Pedersen Ordet, og han begyndte med at sige, at Ministerens Krav var fuldstændig lovstridige, og at baade Ministeren og det Udvalg, som tidligere havde forhandlet med ham, havde misforstaaet Situationen. Ministeren syntes ikke om disse Udtalelser og gjorde gældende, at der ikke forelaa nogen Misforstaaelse, men at det var Ministeriets Ret og Pligt at have Indseende med Kommunernes Laan. Saafremt disse Arbejder skulde falde bort, forlangte Ministeren at faa at vide, hvorledes Byraadet saa vil skaffe Arbejde til de mange Arbejdsløse, eller hvorledes man havde tænkt at understøtte

dem, og hvorfra Pengene dertil skulde skaffes. Saa længe der ikke forelaa noget fyldestgørende Svar i den Retning, maatte han fastholde sit Standpunkt. Dermed var der i Virkeligheden intet mere at forhandle om, og Taleren bad blot om at faa et skriftligt Svar fra Ministeren, som altsaa nu forelaa. Taleren havde efter bedste Evne arbejdet for at faa de Anskuelser frem, som Byraadets Flertal havde ønsket, selv om der ogsaa fra nogle Sider blev sagt noget andet. Nu vilde Budgetudvalget snarest blive sammenkaldt for at drøfte en Indstilling til Byraadet. Angaaende Andragendet om Henstand med Laanet i Hypotekbanken, saa vilde Taleren ikke sætte denne Sag i Forbindelse med Ministerens Stilling, men der var endnu ikke kommet noget Svar paa Andragendet, og for at mildne lidt derpaa havde Taleren givet Ordre til, at Renten fra August til Januar af de 2 Mill. Kr. omgaaende bliver betalt. Der kunde jo ikke i Dag tages Beslutning i Laanesagen, og Taleren henstillede at tage den til Efterretning.

Vald. Pedersen skulde ikke komme dybere ind paa Sagen. Taleren havde i Ministeriet sagt, at det i hvert Fald for Ryegades Vedkommende var et Retsbrud organisationsmæssig set, og Ministeren havde da svaret, at det var med store Betænkeligheder, Ministeriet var gaaet med til, at baade Løn og Arbejdstid skal nedsættes, idet Bestemmelsen om nedsat Arbejdstid ikke findes i den nugældende Lov. Det viste, at der var nogen, som paa en eller anden Maade søger at spille Overbyraad, og det kunde jo lade sig gøre, saa længe der sad en Venstregering. Angaaende den omtalte Misforstaaelse, saa hævdede Taleren, at Byraadet aldrig havde tænkt sig, at disse Arbejder skulde være Nødhjælpsarbejde, og Taleren kunde derfor ønske at vide, hvorledes Ministeren var kommen ind derpaa. Men det fik Taleren intet Svar paa.

Borgmesteren bemærkede, at H. P. Christensen straks imødegik Vald. Pedersen og udtalte, at Udvalget aldrig overfor Ministeren havde ansøgt om at faa Arbejdet udført som Nødhjælpsarbejde, og Ministeren erkendte ogsaa, at der ikke forelaa noget som helst Andragende derom. Angaaende Arbejdstiden sagde Ministeren, at han ved at gaa med til 6 Arbejdsdage om Ugen egentlig var gaaet længere, end han havde Lov til, men det maatte han jo selv klare.

Vald. Pedersen svarede, at i den ny Arbejdsløshedslov var Bestemmelsen om indskrænket Arbejdstid udgaaet.

Sagen toges til Efterretning.

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 150-1927)

Sagen angaaende Optagelse af et nyt Kommunelaan.

Fra Borgmesteren forelaa følgende Forslag: "For at faa en nødvendig og snarlig Løsning af Laanespørgsmaalet foreslaar undertegnede, at der skrives til Ministeriet som følger: "I Forbindelse med Byraadets Andragende af 11. November f. Å. om Tilladelse til Optagelse af et fast Kommunelaan paa ca. 9,3 Mill. Kr. og under Henviisning til de senere om Sagen førte Forhandlinger tillader Byraadet sig herved at anholde om Indenrigsministeriets Samtykke til nu at indhente Tilbud fra inden- og udenlandske Pengeinstitutter paa et saadant Laan, idet Byraadet underkaster sig de i Ministeriets Skrivelse af 1. f. M. fastsatte Vilkaar med Hensyn til Arbejdslønninger m. v. ved de i Skrivelsen ommeldte to Vejarbejder (Randers Landevej og Gaderne ved Banegaarden) og til Ændringen af det under 29. Maj 1920 midlertidig stadfæstede Lønregulativ, der, som tidligere meddelt, er opsagt til 1/4. 1928.

Overensstemmende med det i Ministeriets Skrivelse af 22. November f. A. udtalte vil Laanet blive udbudt med en Afdragstid af 30 Aar saaledes, at det tilbagebetales med 1/30 aarlig fra Aaret efter dets Stiftelse."

Fra Hypotekaanken forelaa Meddelelse om, at Tilbagebetalingen af Laanet paa 2 Mill. Kr. kan udskydes til 15. Januar.

Desuden forelaa fra Aarhus Privatbank Tilsagn om at laane Aarhus Kommune 2 Mill. Kr. i 3 Maaneder til Indfrielse af Laanet i Hypotekbanken, saafremt Ministeriet giver Tilladelse dertil.

Borgmesteren havde paa sidste Møde udtalt Frygt for, at Henstanden med Laanet i Hypotekbanken vilde blive nægtet. Da der først var Tale derom i December Maaned, syntes det at skulle gaa meget glat, men der var jo sket adskilligt i Mellemtiden, og den 30. December fik Taleren Meddelelse om, at Laanet skulde betales senest 15. Januar. Taleren sammenkaldte derefter Budgetudvalget til et Møde, og Medlemmerne mødte med Undtagelse af Vald. Pedersen, som var forhindret, Udvalget enedes om at tilkalde

Direktøren for Privatbanken, og man talte saa med ham om, hvorledes Banken vilde stille sig til et Laan til Dækning af de 2 Mill. Kr. i Hypotekbanken. Direktøren vilde tænke over Sagen, da han ikke vidste, om han muligvis skulde søge Ministeriets Tilladelse dertil, eller Byraadet skulde gøre det. H. P. Christensen gjorde gældende, at det maatte blive Bankens Sag at søge en saadan Tilladelse, hvis den fandt Anledning dertil, medens Holst-Knudsen mente, at det var Byraadet, der maatte søge derom. Angaaende Optagelse af det faste Laan, havde Taleren altid haft den Opfattelse, at Byraadet her maatte bide i det sure Æble og gaa ind paa Ministeriets Krav, og ud fra den Forudsætning stillede Taleren saa det Forslag, som nu forelaa for Byraadet. Naar Taleren ikke anmodede Udvalget om at stille noget Forslag, laa det i, at det ikke var fuldtalligt, men ogsaa i, at der nødvendig skulde gaa Politik i Sagen, og det kunde næppe undgaas, hvis der kom et Forslag fra et Flertal i Udvalget. Taleren havde først i Dag faaet Svaret fra Privatbanken, og Direktøren havde udtalt, at de nævnte Betingelser var forlangt Fra Nationalbankens Side. Spørgsmaalet stod altsaa nu paa, om Byraadet skal søge Ministeriets Tilladelse til Laanet, eller om Privatbanken retter en saadan Henvendelse. Efter Skrivelsens Ordlyd fik man nærmest det Indtryk, at Byraadet maa søge derom. Iøvrigt vilde Taleren anbefale det af ham stillede Forslag.

H. P. Christensen fandt ikke Anledning til at komme ind paa selve Laanespørgsmaalet, før Laanet i Privatbanken var afgjort. Efter Bankens Skrivelse maatte man gaa ud fra, at den stiller som Betingelse, at Byraadet indhenter Tilladelse til Laanet, og saa maatte man vel gøre dette. Taleren vilde iøvrigt paa Gruppens!': Vegne foreslaa, at Sagen udsættes, indtil Ministeriets Svar foreligger.

Borgmesteren spurgte, om Byraadet ønskede at sende en Deputation til Ministeriet derom.

H. P. Christensen antog, det var tilstrækkeligt at sende en Skrivelse. Man kunde maaske vedtage det saaledes, at man henstillede til Privatbanken at skaffe Tilladelsen, og saafremt den ikke ønsker dette, maa Byraadet gøre det.

J. Chr. Møller mente, man lige saa godt straks kunde vedtage at spørge Ministeriet, for en Henvendelse til Banken nyttede næppe noget.

H. P. Christensen antog, at Fabrikant Møller som Medlem af Bankens Styrelse vel vidste Besked om Stillingen, og saa kunde man jo lige saa godt vedtage at rette Forespørgslen.

Sagen udsættes. Det vedtoges at rette en Henvendelse til Ministeriet om Tilladelse til at

laane 2 Mill. Kr. i Privatbanken til Dækning af Gælden til Hypotekbanken.

Uddrag fra byrådsmødet den 12. januar 1928 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 150-1927)

Sagen angaaende Optagelse af et nyt Koimnunelaan. (Side 235).

Borgmesteren meddelte, at der i Gaar var indløbet Meddelelse fra Ministeriet med Samtykke til at optage et Laan paa 2 Mill. Kr. i Aarhus Privatbank til Dækning af Laanet i Hypotekbanken. Taleren havde derefter anmodet Banken om at stille Beløbet til Raadighed den 15. Januar og givet Ordre til Kommunebogholderen om Betaling af Renten tti samme Dato. Laanet i Privatbanken blev paa de almindelige Betingelser som Kassekredit. Der var saa tilbage at træffe Beslutning angaaende det Forslag, som Taleren havde stillet paa sidste Møde.

H. P. Christensen foreslog paa den socialdemokratiske Gruppes Vegne Sagen udsat i Henhold til Forretningsordenen.

Sagen udsattes.

Uddrag fra byrådsmødet den 19. januar 1928 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 150-1927)

Sagen angaaende Optagelse af et fast Kommunelaan. (Side 235).

Borgmesteren henviste til sin tidligere Indstilling om at tiltræde Ministeriets Krav for at faa Tilladelse til at optage Laanet. Taleren gav en Redegørelse for Kommunens Pengeforhold i Januar Maaned, og ifølge Kommunebogholderens Opgørelse vilde der i Slutningen af Januar være et Underskud paa 3340000 Kr., heri iberegnet Laanet paa de 2 Mill. i Privatbanken. Der skulde endnu betales mange Penge til Kommunens Værker, og ligeledes skulde Sporvejene betales. Hvorvidt man kunde undgaa at udtøre Gadearbejderne og Forbrændingsanstalten, vidste Taleren ikke, men hvis Byraadet

fastholdt disse Arbejder, maatte man nødvendigvis paa Laanemarkedet. Taleren henstillede derfor at tiltræde det foreliggende Forslag.

H. P. Christensen erklærede, at den socialdemokratiske Gruppe ikke kunde tiltræde Borgmesterens Forslag, men foreslaar, at Indstillingen forkastes, hvorefter Sagen sendes tilbage til Budgetudvalget til fornyet Overvejelse.

J. Chr. Møller beklagede meget, at den socialdemokratiske Gruppe indtog denne Stilling. Selvfølgelig kunde man sige nej til Laanet, men skulde der laanes, var det udelukket, at det kunde ske paa andre Betingelser end dem, som Ministeriet havde forlangt. Det syntes derfor ganske ørkesløst at sende Sagen til Budgetudvalget, men selvfølgelig kunde Flertallet bestemme det.

Borgmesteren vilde spørge den socialdemokratiske Gruppes Formand, hvad han mener, Udvalget skal foretage sig.

H. P. Christensen skulde ikke udtale sig nærmere derom nu, idet Sagen selvfølgelig maatte drøftes i Budgetudvalget.. Hvis dette ikke kunde finde nogen Udvej, maatte det i sidste Instans blive Borgmesterens Sag at finde en Maade, hvorpaa man kunde komme igennem. Naturligvis var man nødt til at optage et Laan, ikke blot til de Arbejder, der nu var i Gang, men ogsaa fordi Kommunen ikke helt kunde standse sit Arbejde, og der var flere Ting, som nødvendigvis maatte gennemføres. Taleren antog, at man ogsaa fra den borgerlige Side var interesseret i at faa en Løsning af Spørgsmaalet, som i nogen Maade kunde tilfredsstille begge Parter, og det maatte altsaa blive Budgetudvalgets Sag at forsøge at finde en saadan Løsning.

Borgmesterens Forslag forkastedes med 11 Stemmer mod 7.

Borgmesteren lod derefter tilføre Forhandlingsprotokollen følgende:

"Da Byraadet har forkastet min ovenstaaende Indstilling til Ministeriet angaaende Ordningen af Kommunens Pengeforhold, fralægger jeg mig Ansvar for den finansielle Side af Kommunens Forvaltning, indtil Sagen med Ministeriet er bragt i Orden. Dernæst henstiller jeg, at der udenom mig nedsættes et 5 Mands Udvalg, hvis Opgave bliver at bringe Forstaaelse i Stand mellem Ministeriet og Byraadet".

Vald. Pedersen henstillede til Borgmesteren at tænke over Sagen et Par Dage, for man kunde næppe som folkevalgt Borgmester fralægge sig ethvert Ansvar; det kunde i hvert Fald medføre Konsekvenser, som Taleren personlig vilde beklage.

Borgmesteren skulde nok ekspedere de forskellige Sager, men maatte ellers fastholde sin Erklæring.

Sagen overgik til Budgetudvalget til fornyet Overvejelse.

Uddrag fra byrådsmødet den 23. februar 1928 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 150-1927)

Indenrigsministeriets Samtykke til Optagelse af et Laan paa 9,3 Mill. Kr.

Toges til Efterretning.

